

Denne artikkelen er hentet fra **Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond**.

Du kan finne denne artikkelen og flere på www.fiskerifond.no

Rammebetingelser for foredling

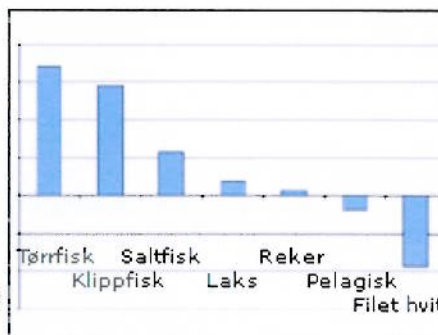
24.04.2008 12:00

De norske forholdene ligger bedre til rette for fiskeri og havbruk enn for fiskeforedling. Det viser en ny rapport om rammebetingelsene for lønnsomhet i Norge.

Av: Inge Hærkestad, informasjonssjef FHF

Rapporten, som er utarbeidet av Nofima Marked på oppdrag fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) med Norske

Sjømatbedrifters Landsforening som prosjektansvarlig, oppsummerer tilgjengelig faglitteratur på feltet og gir en god oversikt over nåsituasjonen for fiskeforedlingsindustrien.

Svekket posisjon innenfor foredling

Takket være godt forvaltede fiskeressurser har Norge fortrinn innenfor fiskerinæringen. Med blant annet god tilgang på havbruksarealer, ligger forholdene også godt til rette for lønnsom drift innen havbruk. Norges posisjon som leverandør av råstoff og halvfabrikata blir stadig sterkere.

Innenfor foredling går imidlertid utviklingen motsatt vei. Andelen norsk fisk som foredles innenlands blir stadig mindre, og antall arbeidsplasser minker. I 2000 arbeidet 14 000 personer med foredling i Norge, mens sysselsettingstallene hadde falt til 10 000 i 2006. Hvitfisk og pelagisk fisk ble hardest rammet i denne perioden.

Utfordringer

Foredlingsindustrien må blant annet håndtere utfordringer som høyere kostnadsnivå enn konkurrerende land, sterk kronekurs og stort press i arbeidsmarkedet. Det er nå så vanskelig å skaffe arbeidskraft i lokalmarkedet at fjerde hver arbeidstaker i fiskeindustrien er hentet fra utlandet.

Det ligger også hindringer i handelsbetingelser, politiske rammebetingelser - blant annet mangelfull satsing på transport og infrastruktur - og naturgitte rammebetingelser. Den viktigste naturgitte ulempen er de relativt store sesongvariasjonene for forskjellige fiskearter. Dette vanskeliggjør god kapasitetsutnyttelse av produksjonsanlegg og arbeidskraft.

Utenlandske aktører er dessuten i ferd med å erobre større andeler av det norske fiskekonsumet. På drøyt ti år har importen av foredlet sjømat steget med rundt 50 prosent. Rapporten peker på at norsk sjømatindustri ikke klarer å tilby kundene samme leveringssikkerhet, volum og sortimentsbredde som de utenlandske leverandørene. Hvorvidt en bedre organisering mot markedet vil føre til økt foredling i Norge, er likevel et åpent spørsmål.

Nisjemarked

På tross av næringens vansker, har imidlertid sysselsettingsnedgangen vært mindre enn fryktet de senere årene, og innenfor lakse- og ørretforedling øker antallet arbeidsplasser. Denne økningen er forventet å fortsette.

Rapporten fremhever dessuten at det finnes fleksible og tilpasningsdyktige foredlingsbedrifter som har klart seg bra, og forskerne mener at denne type bedrifter sannsynligvis vil klare seg bra også i fremtiden. Produkter som av kvalitetshensyn bør prosesseres innen kort tid, kan gi norske bedrifter fortrinn. Forutsetningene er dessuten gode for bedrifter som kan finne godt betalte markedsnisjer.

Lønnsomhet

Lønnsomheten for foredlingsbedriftene er størst innen tørrfisk, klippfisk og saltfisk. Bedrifter som foredler laks og reker har generelt lavere lønnsomhet. Pelagisk industri har samlet sett vist seg ulønnsom fra 1993 til 2006, mens filet av hvitfisk kommer aller dårligst ut, med betydelige tap i perioden.

Rapporten konkluderer med at Norges største fortrinn ikke ligger i foredlingsleddet, men i et godt ressursgrunnlag og gode oppdrettsbetingelser. Det taler til foredlingsindustriens fordel at Norge har en sterk havbruksnæring og driver bærekraftig forvaltning av villfisk, men industrien er avhengig av blant annet riktig kompetanse, organisering og markedstilpasning for å være konkurransedyktig og lønnsom.

For mer informasjon, se

- » [sluttrapporten](#)
- » [prosjektbeskrivelse og -oppsummering](#)